

Consultatie voorontwerp wetsvoorstel modernisering personenvennootschappen

CMS heeft met belangstelling kennisgenomen van het voorontwerp van het wetsvoorstel modernisering personenvennootschappen. Wij maken graag gebruik van de mogelijkheid een reactie op het voorontwerp te geven. Eerst zullen wij een aantal artikelen van het wetsvoorstel van commentaar voorzien. Vervolgens geven wij enkele algemene opmerkingen.

Artikel 800 Definitie vennootschap en naamgeving

Het wetsvoorstel voorziet in twee rechtsvormen, namelijk de vennootschap en de commanditaire vennootschap. Wij kunnen ons voorstellen dat de regeling opgenomen in art. 800 leden 2 en 3 uiteindelijk een plaats krijgt in het overgangsrecht, aangezien deze volgens het voorontwerp van de memorie van toelichting met name van belang is voor al bestaande maatschappen en vennootschappen onder firma. Overigens bestaan er stille maatschappen tot uitoefening van een bedrijf. Deze zouden onder het nieuwe recht moeten worden aangeduid als vennootschap of vennootschap onder firma. Dat is niet in lijn met de gedachte achter de regeling. Overigens suggereert het voorontwerp van de memorie van toelichting anders, zie p. 16 tweede alinea.

Art. 800 wordt overigens niet genoemd in art. 801 als bepaling waarvan niet kan worden afgeweken. De vraag doet zich voor of, en, zo ja, in hoeverre, van de definitie van vennootschap opgenomen in art. 800 lid 1 kan worden afgeweken. Afwijking lijkt ons overigens slecht denkbaar.

Artikel 803 Rechtspersoonlijkheid met beperkte rechtsbevoegdheid

Art. 800 lid 1 luidt: 'De vennootschap is een rechtspersoon.' Overwogen kan worden de formulering van deze bepaling gelijk te trekken met die van de artt. 2:1 tot en met 2:3 BW. Art. 800 lid 1 zou kunnen luiden: 'De vennootschap bezit rechtspersoonlijkheid.'

De strekking van art. 800 lid 2 tweede zin is ons niet geheel duidelijk. Nu de vennootschap rechtspersoonlijkheid bezit, is het de vraag of deze bepaling wel nodig is. Bovendien lijkt de bepaling niet alleen te zien op 'inbreng' maar ook op 'hetgeen ten behoeve van de vennootschap wordt verkregen'. Verduidelijking lijkt ons wenselijk.

Artikel 804 Besturen en besluiten binnen de vennootschap

Art. 804 lid 2 bepaalt min of meer op zichzelf staand dat besluiten van de vennoten worden genomen met instemming van alle vennoten. Zie ook de artt. 807 lid 2, 812 lid 1 en 814 lid 1 onderdeel a.

Het voorontwerp van de memorie van toelichting vermeldt dat regels over interne vormgeving van de rechtspersoon, zoals de mogelijkheid om organen te hebben, ontbreken, zie p. 25 tweede alinea. Besluitvorming kan worden gezien als een instrument ten behoeve van een orgaan om een wilsuiking tot stand te brengen. Nu regels over de mogelijkheid om organen te hebben ontbreken, vragen wij ons af of de regeling van art. 804 lid 2 systematisch passend is. Overwogen kan worden om bepaalde rechtshandelingen aan de instemming van vennoten te onderwerpen. Vgl. art. 804 lid 3. Een wettelijke besluitvormingsregeling is dan niet nodig. Het gevolg zou zijn dat de vennoten meer vrijheid hebben om een eigen regeling met organen en besluitvorming in de vennootschapsovereenkomst op te nemen. In de praktijk gebeurt dit vaak. Ten slotte kan men zich afvragen

of – indien de besluitvormingsregeling wordt gehandhaafd – dient te worden besloten door ‘instemming’, zoals art. 804 lid 2 beoogt, of bij een bepaalde meerderheid, zoals geregeld in Boek 2 BW ten aanzien van besluiten van organen van rechtspersonen. Dat laatste lijkt ons dogmatisch juister en sluit beter aan op de praktijk.

Wij vragen ons af of het wenselijk is om art. 804 lid 3 te handhaven. Zeker nu aan de vennootschap rechtspersoonlijkheid wordt toegekend. De regeling lijkt ons in het licht van art. 808 overbodig.

Art. 804 lid 4 tweede zin kan worden geschrapt; art. 801 verwijst al naar art. 804 lid 4.

Artikel 806 Administratieplicht en verantwoording

Meer in algemene zin merken wij op dat de termijnen genoemd in de artt. 2:10 lid 2, 2:49 lid 1, 2:58 lid 1, 2:101 lid 1, 2:210 BW en 2:300 lid 1 BW van elkaar verschillen en dat overwogen kan worden deze termijnen zoveel mogelijk gelijk te trekken. Dit is met name voor concernstructuren wenselijk. Wij vinden het vanuit systematisch oogpunt echter niet onbegrijpelijk dat art. 806 lid 2 aansluit bij art. 2:10 lid 2 BW. Vanuit praktisch oogpunt kan worden overwogen aan te sluiten bij de termijnen van de artt. 2:101 lid 1 en 2:210 BW aangezien personenvennootschappen niet zelden deel uitmaken van een structuur waartoe ook naamloze en besloten vennootschappen behoren.

Overwogen kan worden in art. 806 lid 3 een vaste termijn van bijvoorbeeld een maand op te nemen. Overigens vragen wij ons af of deze bepaling van dwingend recht moet zijn. In ieder geval zou het mogelijk moeten zijn in de vennootschapsovereenkomst een bepaalde termijn of een kortere termijn op te nemen, indien dat in de gegeven omstandigheden wenselijk is.

Artikel 807 Deel in het resultaat

Blijkens het voorontwerp van de memorie van toelichting kan een vennoot worden uitgesloten van deling in de winst, zie p. 38 tweede alinea. Art. 807 lid 1 is immers niet van dwingend recht. Wij vragen ons af in hoeverre uitsluiting van deling in de winst strijd oplevert met de materiële kenmerken van de vennootschap opgenomen in art. 800 lid 1. Meer in het bijzonder het kenmerk ‘met het oogmerk voordeel te behalen en dit met elkaar te delen’. Wellicht dat deze bepaling enige nuancering behoeft of dat de memorie van toelichting een en ander kan verduidelijken.

Voor wat betreft art. 807 lid 2 eerste zin verwijzen wij naar ons commentaar bij art. 804.

Wij vragen ons af of art. 807 lid 2 tweede zin als uitgangspunt moet hebben dat vennoten na vaststelling van het winstdeel automatisch recht hebben op uitkering. Het is niet ondenkbaar dat de vennootschap geen liquide middelen heeft om de uitkering te doen. In de praktijk zal veelal een afwijkende regeling wenselijk zijn op grond waarvan eerst instemming of een besluit nodig zal zijn. Al is het maar om te voorkomen dat de vennootschap door vaststelling van de winstdelen automatisch wordt blootgesteld aan een verplichting tot uitkering die zij niet kan nakomen.

Artikel 809 Verbondenheid van de vennoten en de vennootschap jegens derden

Art. 809 wordt niet genoemd in art. 801 als bepaling waarvan niet kan worden afgeweken. Nu lijkt het alsof de regeling orent externe hoofdelijke verbondenheid van regeland recht is en dat vennoten daarvan onderling zodanig van kunnen afwijken dat ook derden daaraan gebonden zijn. Afwijking lijkt ons overigens slecht denkbaar.

Wij nemen aan dat art 809 lid 4 laatste zin slechts betrekking heeft op rechtsvorderingen welke ontstaan uit een ten tijde van de uittreding bestaande rechtsverhouding. Wellicht dat deze bepaling enige nuancering behoeft of dat de memorie van toelichting een en ander kan verduidelijken.

Artikel 810 Vruchtgebruik

Het voorontwerp van de memorie van toelichting vermeldt dat de regeling van art. 810 aansluit bij de regeling voor de NV en de BV, zie p. 50 tweede alinea. Wij merken op dat de bevoegdheid tot het vestigen van vruchtgebruik bij de NV en de BV niet kan worden beperkt of uitgesloten terwijl bij de personenvennootschap slechts de mogelijkheid tot vestiging van vruchtgebruik ten behoeve van de echtgenoot van de erflater als bedoeld in art. 4:30 BW niet kan worden beperkt of uitgesloten. Wat ons betreft een wenselijke nuancering die uit systematisch oogpunt ook voor de NV en de BV zou moeten gelden.

Artikel 812 Toetreding van vennoten

Voor wat betreft art. 812 lid 1 verwijzen wij naar ons commentaar bij art. 804.

Het voorontwerp van de memorie van toelichting vermeldt dat art. 812 lid 2 voor de duidelijkheid bepaalt dat overdracht tevens toetreding inhoudt, zie p. 56 tweede alinea. Ons inziens moeten overdracht en toetreding juist van elkaar worden onderscheiden. Overdracht veronderstelt immers continuïteit in het bestaan van de rechtsverhouding terwijl toetreding het ontstaan van een nieuwe rechtsverhouding veronderstelt. Een vergelijkbare discussie doet zich in de praktijk voor ten aanzien van de overdracht van een lidmaatschap van een vereniging, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij. Ook daar wordt dat onderscheid gemaakt of zou dat moeten worden gemaakt. Overwogen kan worden de woorden 'en toetreding' te schrappen.

Verder vragen wij ons af waarom art. 812 lid 2 voor de overdracht een geldige titel vereist. Dit lijkt een verwijzing naar art. 3:84 BW. Overdracht van een rechtsverhouding wordt geregeld in art. 6:159 BW en betreft een abstracte rechtshandeling waarvoor een geldige titel niet is vereist. Het is onduidelijk of getracht is een regeling van eigen aard te geven of dat aansluiting wordt gezocht bij art. 6:159 BW. Dat laatste is volgens het voorontwerp van de memorie van toelichting het geval, zie p. 56 tweede alinea, maar wordt door de redactie van art. 812 lid 2 onvoldoende duidelijk.

Artikel 813 Uittreding van vennoten

Art. 812 lid 2 bepaalt voor de duidelijkheid dat overdracht tevens toetreding inhoudt. Art. 813 lid 1 bepaalt omgekeerd niet dat vennoten uittreden door overdracht. Dat lijkt inconsistent. Zoals gezegd kan worden overwogen de woorden 'en toetreding' opgenomen in art. 812 lid 2 te schrappen. De inconsistentie wordt hierdoor opgeheven.

Blijkens art. 812 lid 1 aanhef en onder c treedt een vennoot uit doordat hij ophoudt te bestaan. Kennelijk geldt dit ook indien een vennoot als gevolg van een fusie of splitsing in de zin van titel 2.7 BW ophoudt te bestaan. Dat is niet zonder meer wenselijk, althans niet als wettelijk uitgangspunt. Overwogen kan worden aansluiting te zoeken bij de regeling van art. 2:34 lid 2 BW.

De redactie van art. 813 lid 6 is niet geheel duidelijk. Blijkens het voorontwerp van de memorie van toelichting gaat het om een vrijwaring voor schulden die zijn ontstaan in de periode vóór uittreding, zie p. 62 tweede alinea. Wellicht kunnen de woorden 'vanaf het moment van uittreding' een andere plaats in de zin krijgen.

Artikel 816 Vereffening van de vennootschap

Wij vragen ons af waarom in art. 816 lid 2 een termijn van een maand wordt genoemd. Overwogen kan worden de termijn weg te laten en aansluiting te zoeken bij art. 20 Hrgw waarin een termijn van een week is genoemd. Art. 816 lid 5 lijkt dit ook als uitgangspunt te hebben.

Artikel 818 Opgave einde vereffening en bewaarplicht. Heropening vereffening

De rechtspersonen die worden geregeld in Boek 2 BW houden op grond van art. 2:19 lid 6 BW op te bestaan op het tijdstip waarop de vereffening eindigt. Art. 818 gaat voor wat betreft een in het handelsregister ingeschreven vennootschap uit van een later tijdstip, te weten de dag volgend op die waarop de beëindiging van de vereffening in het handelsregister is ingeschreven. Dit lijkt overigens niet in lijn met hetgeen hieromtrent in het voorontwerp van de memorie van toelichting is vermeld, zie p. 71 vierde alinea. Overwogen kan worden de tweede zin te laten vervallen.

Artikel 819 Voortzetting onderneming van de vennootschap door de enig overblijvende vennoot

Art. 819 lid 1 tweede zin vermeldt dat 'de vennootschap en de rechtspersoon' ophouden te bestaan. De verwijzing naar de rechtspersoon lijkt ons overbodig en kan vervallen.

Art. 819 lid 1 derde zin bepaalt dat bij ontbinding van een in het handelsregister ingeschreven rechtspersoon onder voortzetting van de activiteiten door een enig overblijvend vennoot het vermogen onder algemene titel overgaat, maar dat registergoederen eerst overgaan na het voldoen van de voor levering vereiste voorschriften. Deze bepaling lijkt op het leveringsvoorschrift opgenomen in art. 3:186 lid 1 BW ten behoeve van verdelingen. Het betreft hier geen verdeling; de overgang in de zin van art. 819 lid 1 is vergelijkbaar met de overgang onder algemene titel als gevolg van een fusie of splitsing in de zin van titel 2.7 BW. Overwogen kan worden art. 819 lid 1 derde zin vanaf de komma te schrappen. Alsdan zou bij overgang van registergoederen kunnen worden volstaan met een notariële verklaring als bedoeld in art. 33 van de Kadasterwet.

Art. 819 lid 2 kan rechtsonzekerheid tot gevolg hebben. Men denke bijvoorbeeld aan aandelen in een NV of BV die als gevolg van de werking van deze bepaling op een enig overblijvend vennoot zijn overgegaan. Het kan voor de notaris die bij een opvolgende levering betrokken is en de verplichte titelrecherche uitvoert lastig zijn om de aankomsttitel te achterhalen. Art. 819 lid 2 vormt hierdoor mogelijk een zwakke schakel in de keten van titels. Een oplossing zou kunnen zijn in art. 803 lid 3 te bepalen dat een vennootschap die niet is ingeschreven in het handelsregister, geen aandelen op naam kan verwerven.

Artikel 821 Bijzondere kenmerken van de commanditaire vennoot

Ons valt op dat art. 821 lid 3 voor aansprakelijkheid van de commanditaire vennoot niet de eis stelt dat de commanditaire vennoot bij gebruikmaking van de volmacht 'onbehoorlijk heeft gehandeld'. Vgl. de strekking van de artt. 2:138 en 2:248 BW. Het is de vraag of een commanditaire vennoot op grond van art. 821 lid 3 een groter risico op aansprakelijkheid heeft dan een bestuurder op grond van de artt. 2:138 en 2:248 BW. Dat zou niet zo moeten zijn. Wij sluiten niet uit dat de eis van onbehoorlijk handelen besloten ligt in de eis dat het handelen een belangrijke oorzaak moet zijn van het faillissement. Overwogen kan worden art. 821 lid 3 aan te passen of een en ander in de memorie van toelichting te verduidelijken.

Artikel 822 Aansprakelijkheid voor de commanditaire vennoot bij wijziging hoedanigheid

De tekst van art. 822 lid 1 is niet geheel duidelijk; de vraag komt op of de commanditaire vennoot aansprakelijk is vanaf diens eerste toetreding of vanaf het tijdstip van wijziging van zijn hoedanigheid in 'gewoon' vennoot. Uit het voorontwerp van de memorie van toelichting blijkt dat dit laatste het geval is, zie p. 76 eerste alinea. Het verdient aanbeveling de tekst van art. 822 lid 1 te verduidelijken.

Algemeen

Het wetsvoorstel vormt een solide basis voor een nieuwe regeling voor personenvennootschappen. Wij zijn zeer positief over de eenvoud en de aansluiting bij de bestaande regeling, zoals die op basis van rechtspraak moet worden uitgelegd.

Wij kijken uit naar het voorontwerp van het onderdeel van het wetsvoorstel dat gaat over omzetting, fusie en splitsing en het overgangsrecht. Wij hopen - en velen met ons - dat de personenvennootschappen de mogelijkheid van fiscale transparantie zullen behouden.

Wij hebben geen enkel bezwaar tegen publicatie van deze reactie.



[Bob van Zijl](#)
Kandidaat-notaris



[Elianne Lassooij](#)
Kandidaat-notaris



[Martijn van der Bie](#)
Notaris | Partner



[Tom van Duuren](#)
Notaris